

De rechte Jozef – J. J. Cremer

Geschreven in augustus 1853

Twee boerenknechten wedijveren om Jenneke, de dochter van de boer. Knecht Jozef wordt door de boer bewusteloos geslagen wanneer deze met Jenneke een afspraak heeft. De andere knecht, Berend, probeert Jozef in een kwaad daglicht te zetten bij de boer om zo Jenneke voor zich te winnen. De eerlijkheid van Jozef wint het waardoor hij uiteindelijk trouwen mag met Jenneke. Berend wordt verwijderd van de boerderij.

1e druk in: De Geldersche Volksalmanak 1854. Arnhem : A. Nijhoff & Zn., 1854. P. 30-57. Met afb.

2e druk in: Betuwsche novellen. Haarlem : De erven Loosjes, 1856. Deel 2. p. 1-28.

3e druk in: Betuwsche novellen. Haarlem : De erven Loosjes, 1860. 2e druk. p. 73-89

4e druk in: Betuwsche novellen. Haarlem : De Erven Loosjes, 1869. 3e druk

5e druk in: Romantische Werken, deel 1. Leiden : P. van Santen, 1877. p. 9-21 : De rechte Jozef.

6e druk: Vijftig-cents-editie, no. 21. Leiden : A.W. Sijthoff, z. j. [1887-1888]

7e druk in: Vijftig-cents-editie. Leiden: A.W. Sijthoff, z.j. Herdruk.

8e druk in: Leidsche herdrukken, no. 14. Leiden: A.W. Sijthoff, [1905]. Uitgegeven samen met Wiege-Mie; De oude Wessels ; De reis van Meeuwsen

9e druk in: Grietje op 't Heuningsarf, enz. elf novellen. Leiden: A.W. Sijthoff's uitg.-mij, [1909]. p. 9-21. Bibliotheek van Nederlandsche Schrijvers. Onder de titel: De rechte Jozef.

Vertaling in het Duits:

In: Holländische Novellen : nach dem Niederländischen von W. Lange, Fr. Schnettler und A. Steinbach. Leipzig: Druck und Verlag von Philipp Reclam jun, [1880]. 613 p. p. 329-350: Der rechte Joseph.

„Wat schélt oe „Jenni“ vroe! Jozef.“

DE REGTE JOZEF.

EENE BETUWSCHE NOVELLE,

DOOR

J. J. CREMER. (*)

„t Steet mien niks oan; as 'k dat had kunnen veur-zien was 't best meugelik gewest da 'k de jong in 's g'heel niet in huus had genomen.“ — „Maar hoe ku'j nou zoo spréken“, beantwoordde eene vrouwenstem de eerst gesproken hebbende mansstem. „Ge weet 'r nog niks af, 't is ligt nog verbeelding“, en al was 't zoo...“ — „Al was 't zoo.... Al was 't zoo“, viel de eerste stem de tweede in de redé. „Nooit van zien lêven; denk ie da'k mien dern oan zo'n koale jong zou versmieten? Nee vrouw, da'k gedoan heb, he'k gedoan, en God zal me der veur zégenen, dat zal ie; moar gek zin, dat za'k niet: doar ku'j over rékenen.“

(*) In deze novelle heeft de schrijver ook dáár in den verhandelnden toon het Geldersche dialekt gekozen, waar hij de gedachten der boeren of sommige eigenaardige spreekwijzen terug geeft.

Janboer en TRIJNTJE zagen hem nimmer terug en waren er niet rouwig om. —

Wat JOZEF betreft, hij toonde wel veur JENNEKE de regte JOZEF te wezen, want hij bemint ziene JENNE as zien oogappel, en veur de kienders ('t half dozijntje is al vol) kan er geen beter vader zijn, en veur de oudjes — zie, doar zou ie wel veur willen starven.

Augustus 1853.

Tekening van Cremer bij de uitgave van zijn Betuwsche novellen in 1856-1860 met onder meer portretten van personages uit De regte Jozef.

Het leeskabinet, 1 februari 1854:

De regte Jozef, eene Betuwsche novelle, door J. J. CREMER, grootendeels in het Geldersche dialect verhaald, geeft eene interessante historie van twee gelieven, — een blij-eindend treurspel, in aangenamen en boeienden stijl geschreven, en met een lief plaatje versierd.

Vaderlandsche letter-oefeningen 1857:

Wanneer de Schrijver ons vóór de uitgave geraadpleegd had over de reproductie dezer verhalen, wij zouden niet gearzeld hebben de uitgave te ontraden. Even als in andere Novellen van dezen Auteur is de dialoog los en levendig, en stelt de Schrijver zich als een prijzenswaardig doel voor oogen den mensch weder te geven, en zijne denkbeelden te dramatiseren. Wij achten dit de grootste *Aufgabe* der kunst, maar juist omdat wij den Schrijver van *Daniël Sils* op verre na niet gelijk stellen met de romanschrijvers die als eene sprinkhanenplaag Europa bezoeken, zouden wij de uitgave dezer Novellen hebben ontraden, en dat wel om twee redenen. Vooreerst zijn de verhalen zelve ons niet belangrijk genoeg. *Meeusen en Gijs op de kermis* is een afgesleten denkbeeld, dat dikwijls geestiger is behandeld dan CREMER het hier doet; *Wiege Mie* berust alleen en uitsluitend op eene even oude *intrigue* in alle oude romans te lezen; *de oude Wessels en zijn gezin*, daarentegen, is een eenvoudig verhaal, dat zich zeker met genoegen zou doen lezen, indien wij niet zoo weinig van de karakters der handelende personen leerden kennen, hetgeen welligt daaraan toe te schrijven is, dat in het kleine cadre de personen elkaar verdringen; om die zelfde reden boezemt *de regte Jozef* ook minder belang in. Verre weg het beste verhaal noemen wij *Deine Meu*, waarin ons het karakter der liefhebbende oude aantrok, doch de ontkenning gezocht voorkomt. Eene tweede aanmerking is deze: dat de Auteur te natuurlijk is. Men versta ons wèl. Van het zoo dikwijls herhaald *Rien n'est beau que le vrai*, willen wij niets afdingen, maar